

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

J/7766. számú

BESZÁMOLÓ

a Bethlen Gábor Alap 2011. évi tevékenységéről és működéséről

Előadó:

Dr. Semjén Zsolt

tárca nélküli miniszter

Budapest, 2012. június

BESZÁMOLÓ

a Bethlen Gábor Alap 2011. évi tevékenységéről és működéséről

Az alábbiakban bemutatott jelentés a Bethlen Gábor Alapról szóló 2010. évi CLXXXII. törvény 10. § (5) bekezdésében foglalt beszámolási kötelezettség teljesítését szolgálja.

I. ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZTATÓ A BETHLEN GÁBOR ALAPRÓL

1. A Bethlen Gábor Alap célja és kedvezményezettjei

Az Országgyűlés a 2010. évi CLXXXII. törvénnyel (a továbbiakban: BGA tv.) – a Szülőföld Alap jogutódaként – hozta létre a Bethlen Gábor Alapot, azzal a céllal, hogy támogassa a Magyarország határain kívül élő magyarság szülőföldjén való egyéni és közösségi boldogulását, előmozdítsa a Magyarországgal való kapcsolataik ápolását és fejlesztését, valamint megerősítse a magyar nemzeti azonosságtudat kialakulását. Az elkülönített állami pénzalapként működő Bethlen Gábor Alap támogatások nyújtásával segíti a határon túli magyarság anyagi és szellemi gyarapodását, nyelvének és kultúrájának megőrzését és továbbfejlesztését és az anyaországgal való és egymás közötti sokoldalú kapcsolatainak fenntartását és erősítését.

Az Alap céljainak megvalósítása érdekében nyújtott támogatások kedvezményezettjei lehetnek:

- Magyarország területén lakóhellyel nem rendelkező, magát magyarnak valló természetes személy,
- Társadalmi szervezet, alapítvány, jogi személyiséggel rendelkező önkormányzat, valamint az általuk alapított, illetve fenntartott jogi személyiségű intézmény,
- Gazdasági tevékenységet üzletszerűen végző jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság (vállalkozás) ezen belül különösen mikro-, kis- és középvállalkozás, valamint
- Az egyház, egyház által fenntartott hitéleti oktatási, gyermekjóléti, kulturális és szociális intézmény.

Az Alap forrásait nem lehet politikai célokra használni, így az Alap támogatására politikai párt, vagy közvetlen politikai tevékenységet folytató szervezet nem jogosult.

2. A Bethlen Gábor Alap működése és irányítása

Az Alappal **háromtagú bizottság** rendelkezik. A Bizottság tagja a nemzetpolitikáért felelős miniszter, a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter által vezetett minisztérium közigazgatási államtitkára, valamint a nemzetpolitikáért felelős miniszter irányítása alatt álló helyettes államtitkár. A Bizottság a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) elvi iránymutatásai alapján irányítja az Alap működését. Az Alap nyilvános pályáztatási feladatainak keretében a szakmai döntés-előkészítő testülete a **Kollégium**.

Az Alapból megítélt támogatások folyósításával, felhasználásának ellenőrzésével és nyilvántartásával összefüggő, illetve az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti feladatokat az Alap kezelő szerveként a magyar állam tulajdonában lévő **Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt.** (a továbbiakban: BGA Zrt.) látja el.

Az Alap kezelő szerve felett a tulajdonosi jogokat a magyar állam nevében a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter gyakorolja.

Az Alap forrásait kezelő BGA Zrt. cégbejegyzése 2011. április 18-án történt meg, így 2011. évben a határon túli célokat szolgáló források rendszerszerű folyósítása csak részlegesen valósulhatott meg egységes keretek között. A BGA Zrt. felállítását megelőző időszakban, 2011 első négy hónapjában beérkező egyedi kérelmek elbírálása a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetpolitikai Államtitkársága részéről folyamatos volt, a támogatások – határon túli támogatási célokra szolgáló fejezeti kezelésű előirányzatok terhére történő – odaítéléséről és folyósításáról két kormányhatározat rendelkezett.

3. A Bethlen Gábor Alap támogatási rendszere

A támogatások nyilvános pályázat vagy egyedi kérelem benyújtása keretében nyerhetők el. A pályázati felhívásokat az Alap internetes honlapján és egy országos napilapban kell közzétenni.

Az Alap terhére támogatás vissza nem térítendő, illetve részben vagy egészben visszatérítendő formában nyújtható, amiről a támogatást megállapító határozat rendelkezik. Az Alap működésének nyilvánosságát az Alap internetes honlapja is biztosítja.

4. A Bethlen Gábor Alap pénzügyi működése

Az Alapkezelő az Alap pénzeszközeit a Magyar Államkincstárnál a Bethlen Gábor Alap elnevezésű kincstári előirányzat-felhasználási keretszámlán kezeli. Az Alap a tárgyévben nyújtható támogatásra fordítható összeg tizenöt százalékos mértékéig vállalhat éven túli kötelezettséget legfeljebb a támogatást követő két évre. A tizenöt százalékos mértékbe be kell számítani az előző években vállalt áthúzódó kötelezettségvállalások összegét.

Az Alap terhére vállalt kötelezettségekről az Alapkezelő naprakész nyilvántartást vezet.

II. A BETHLEN GÁBOR ALAP 2011. ÉVI TEVÉKENYSÉGE

1. A Bethlen Gábor Alap 2011. évi bevételei

A 2011. évi költségvetési törvény szerint 375,3 millió Ft eseti költségvetési támogatás, és a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2003. évi LXXXVI. törvény alapján – a határon túli magyarok szakképzése, felsőoktatása és felnőttképzése támogatása céljából – a szakképzési hozzájárulás és a szakképzési egyéb bevételi előirányzat 2%-a illeti meg az Alapot.

Az eredeti költségvetési támogatás – finanszírozási terv alapján – 3 részletben, 2011. I. negyedévében teljesült. Év végén – az 1461/2011. (XII. 22.) Korm. határozat alapján – az Alap 1.487,9 millió Ft eseti költségvetési támogatásban részesült, mely biztosította a szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Kedvezménytörvény) szerinti oktatási-nevelési támogatások kifizetéséhez szükséges forrást.

A szakképzési hozzájárulás és a szakképzési egyéb bevételből az Alapot megillető forrás átvétele céljából a Munkaerőpiaci Alapot kezelő Nemzetgazdasági Minisztériummal megállapodás jött létre, mely alapján 2011. II. negyedévében az 1.000 millió Ft átutalásra került az Alap részére.

A 2011. évi költségvetés tervezésekor önkéntes adományokra 0,1 millió Ft került tervezésre, azonban ilyen befizetés az év során nem érkezett.

A BGA tv. 15. § (1) bekezdés, valamint a 17. § alapján a Szülőföld Alap 2011. január 1-jei hatállyal szűnt meg. A Szülőföld Alap megszűnési pénzeszköze, 1.161,2 millió Ft a Bethlen Gábor Alapot illeti meg, mely január 11-én átutalásra került az Alap számlájára.

Az Alap a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium 15. cím 4. alcím Határon túli magyarok támogatására szolgáló fejezeti kezelésű előirányzatától megállapodások alapján 8.194,2 millió Ft forrást vett át a következők szerint:

adatok: millió Ft-ban	
Felhasználási cél	Átvett forrás összege
Magyar-magyar kapcsolattartás és az együttműködést szolgáló intézmények támogatása	212,5
Határtalanul program támogatása	499,7
Nemzetpolitikai tevékenységek támogatása	714,2
Kedvezménytörvény alapján járó oktatási-nevelési támogatás, valamint a szórványoktatás és a csángó magyarok támogatása	5 393,7
Határon túli magyarok oktatási programjainak támogatása	1 374,1
Összesen	8 194,2

A fentiek alapján az Alap 2011. évi bevételi költségvetési előirányzata 12.218,8 millió Ft, teljesítési adata pedig 12.220,1 millió Ft. Az 1,3 millió Ft-os túlteljesítés két tényezőtől adódik, egyrészt a támogatottak maradvány-visszafizetéséből, másrészt a támogatottak visszafizetésekor keletkezett árfolyamnyereségből.

2. A Bethlen Gábor Alap 2011. évi kiadásai

A 2011. évi költségvetési törvény szerint az Alap kiadási előirányzata 1.375,4 millió Ft, melyből 1.237,9 millió Ft támogatási célra, 137,5 millió Ft pedig az Alapkezelő működtetésére szolgál.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium 15. cím 4. alcím Határon túli magyarok támogatására szolgáló fejezeti kezelésű előirányzatától átvett források, az 1461/2011. (XII. 22.) Korm. határozat alapján oktatás-nevelési támogatások folyósítására biztosított költségvetési támogatás, valamint a megszűnt Szülőföld Alap átvett pénzeszköze alapján **a támogatási célra szolgáló előirányzat 11.258,5 millió Ft-ra, az Alapkezelő működtetési előirányzata pedig 956,9 millió Ft-ra módosult.** Egyéb kiadások elnevezéssel egy új előirányzat került megnyitásra, melyen a forrásbiztosítók részére a 2010. évi forrás fel nem használt maradványának 3,4 millió Ft-os visszautalása szerepel.

Az Alap részére 2011. évben a fentiek alapján 12.218,8 millió Ft-os kiadási előirányzat áll rendelkezésre, melyből 11.503,5 millió Ft teljesült, így a kiadási megtakarítás 715,3 millió Ft. Az Alap 11.503,5 millió Ft-os felhasználása előirányzatontként és főbb kiadási jogcímenként a következők szerint alakult:

adatok: eFt-ban

Megnevezése	Keret összege	Teljesített kifizetés	2012. évre áthúzódó kifizetés	Felhasználható szabad keret összege
Szülőföld Alap maradványa (előző évről áthúzódó – meghiúsulással csökkentett– kötelezettségvállalás)	1 068 990,2	1 068 990,2	0	0
Határon túli magyarok oktatási programjainak támogatása	1 236 709,8	1 089 385,9	145 857,5	1 466,4
Kedvezménytörvény alapján járó oktatási- nevelési támogatás, valamint a szórványoktatás és a csángó magyarok támogatása	6 342 275,0	6 274 671,1	53 322,8	14 281,1
Nemzetpolitikai tevékenység támogatása	642 780,0	590 026,9	49 900,0	2 853,1
A magyar-magyar kapcsolattartás és az együttműködést szolgáló intézmények támogatása	191 250,0	191 250,0	0	0
Határtalanul program támogatása	449 730,0	21 500,7	427 787,7	441,6
Határon túli felnőttképzés, szakképzés, felsőoktatás támogatása	900 000,0	897 997,4	1 000	1 002,6
BGA költségvetési támogatás kiegészítve a Szülőföld Alap kötelezettségvállalással nem terhelt maradványával	426 765,0	409 922,1	6 618,0	10 224,9
Egyéb támogatások előirányzat összesen	11 258 500,0	10 543 744,3	684 486,0	30 269,7
Alapkezelő működési költségei	956 900,0	956 441,6	0	458,4
Egyéb kiadások	3 400,0	3 346,0	0	54,0
Összesen	12 218 800,0	11 503 531,9	684 486,0	30 782,1

A 715,3 millió Ft-os kiadási megtakarítás okai a következők:

- jelentős része abból származik, hogy a Határtalanul! program tanulmányi kirándulásainak döntő többsége 2012 tavaszán valósul meg, így a támogatások átutalásai 2012-ben esedékesek;
- a hosszabb távú és nagyobb összegű egyedi támogatások ütemezettek, a támogatások felhasználásának részelszámolása alapján a következő részletek átutalása 2012-ben esedékes;
- a nyílt pályázat alapján nyújtott támogatás esetén néhány támogatott az előző támogatások elszámolásával késedelembe esett, így az újabb támogatási szerződés megkötésére csak az előző támogatás lezárását követően kerülhetett sor;
- kötelezettségvállalások meghiúsulása, melyek egyrészt abból keletkeztek, hogy a támogatott a támogatási szerződések megkötésétől elállt, másrészt a már megkötött támogatási szerződés alapján kiutalt támogatási összeget visszautalták.

Az Alap felhasználható szabad forrásaként jelentkező 30,8 millió Ft-ból 6,2 millió Ft a forrásbiztosítók felé visszafizetési kötelezettséggel terhelt, a fennmaradó összeg pedig a forrásbiztosító megállapodások szerint 2012. június 30-ig felhasználható.

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy az Alap év végi **maradványa 716,6 millió forint, amely** az 1,3 millió Ft-os bevételi túlteljesítésből, és a 715,3 millió Ft-os kiadási megtakarításból keletkezett.

2.1. Az Alapból 2011-ben nyújtott támogatások közgazdasági jellemzői

A pályázat útján elnyert és az egyedi kérelmek alapján nyújtott támogatások pénzügyileg teljesített kiadások közgazdasági osztályozás szerinti megoszlása az alábbi:

Közgazdasági osztályozás szerinti jogcím	Adatok MFt-ban	Megoszlás (%)
Működési célú támogatásértékű kiadások államháztartáson belül	107,2	0,93
Felhalmozási célú támogatásértékű kiadások államháztartáson belül	0,1	0,00
Működési célú támogatásértékű kiadások államháztartáson kívül	10 326,4	89,77
- ebből külföldre folyósított támogatás összege	9 120,5	
Felhalmozási célú támogatásértékű kiadások államháztartáson kívül	1 060,3	9,22
- ebből külföldre folyósított támogatás összege	1 043,3	
Szolgáltatásvásárlás (tranzakciós díj)	9,5	0,08
Összesen	11 503,5	100,0

3. Szakmai beszámoló

3.1. Szülőföld Alapból áthúzódó feladatok

A Szülőföld Alap Iroda (továbbiakban: SZAI) megszűnésével a BGA Zrt. a korábbi pályázati felhívások lebonyolításának feladatát a korábban megítélt támogatások elszámoltatásának lezárásáig intézte, illetve elhúzódó esetben továbbra is intézi.

A Szülőföld Alap 2010. évi első és második körös pályázati felhívásának elszámolási határideje 2011. 01. 31. , illetve 2011. 05. 31. volt.

Ebből fakadóan a második körös felhívás pályázati felhívásai elszámoltatásának legnagyobb részét – kb. 95 %-át – már az új Alapkezelő intézte, mint ahogy az első körös felhívás elszámolásából áthúzódó kisebb darabszámú problémás eset kezelését is.

A SZAI pályázatok közül 98 problémás ügyben a nyitott kérdések tisztázása a 2011. évben sem tudott megtörténni, ezen elhúzódó esetek megoldását az Alapkezelő továbbra is intézi a pályázatok lezárásáig.

3.2. „Szülőföldön magyarul” támogatás lebonyolítása

A Kedvezménytörvény 14. § (1) bekezdése rendelkezik az óvodai, alap- és középfokú oktatási intézményben magyar nyelven vagy a magyar kultúra tárgyában tanulmányokat folytató kiskorúak nevelési, oktatási, valamint tankönyv és taneszköz támogatásáról, továbbá a felsőoktatásban tanulók hallgatói támogatásáról.

A Kedvezménytörvény alapján kiírt „Szülőföldön magyarul” pályázat a 2010/2011. tanévben érintett régiói: Erdély, Felvidék, Vajdaság, Kárpátalja, Muravidék és Drávaköz.

A Kedvezménytörvény alapján a támogatások eljuttatását az Alapkezelő a magyar oktatás és kultúra ápolását céljának tekintő helyi társadalmi szervezet közreműködésével valósítja meg. Helyi lebonyolítóknak ettől az évtől Felvidék és Erdély esetében is a helyi pedagógus szövetségek lettek felkérve.

A lebonyolítók feladata többek közt a pályázatok begyűjtése, a pályázók informálása, pályázati adatlapok kezelése, szétosztása, valamint a pályázatok döntés előkészítése (adatok feldolgozása, rögzítése), pályázók kiértékelése.

A 2010/2011. tanévben a „Szülőföldön magyarul” pályázaton 6 régióból összesen 252 312 fő nyerte el a támogatást. A támogatások kifizetésére a forrásigény 5 573 976 800 Ft volt.

A benyújtott, valamint nyertes pályázatok statisztikai adatai régióként:

Régió	Támogatottak száma összesen	Oktatási, nevelési és taneszköz támogatás (22 400 Ft/Fő)		Hallgatói támogatás (2 800 Ft/Fő)		Támogatás összesen
		Fő	Ft	Fő	Ft	
Erdély (RO)	158 771	155 622	3 485 932 800	3 149	8 817 200	3 494 750 000
Felvidék (SK)	47 475	47 289	1 059 273 600	186	520 800	1 059 794 400
Drávaköz (HOR)	1 049	1 049	23 497 600	0	0	23 497 600
Vajdaság (SRB)	24 984	24 742	554 220 800	242	677 600	554 898 400
Kárpátalja (UA)	19 641	19 254	431 289 600	387	1 083 600	432 373 200
Muravidék (SI)	392	386	8 646 400	6	16 800	8 663 200
Összesen	252 312	248 342	5 562 860 800	3 970	11 116 000	5 573 976 800

A támogatások folyósítása: ügykezelési vívmány

A BGA Zrt. képviselői május elején vették fel a kapcsolatot az OTP-vel abból a célból, hogy 2011-től a Kedvezménytörvény alapján járó nevelési, oktatási, tankönyv és taneszköz, illetve hallgatói támogatás kedvezményezettekhez való eljuttatásában együttműködjenek.

A program egyik legfontosabb feladata: a támogatások folyósítása során megtalálni annak a módját, hogy az évi 22 400 Ft/fő, illetve 2 800 Ft/fő támogatási összeg *levonások, bankköltségek nélkül jussanak célba*, azzal, hogy kizárólag a BGA Zrt. által visszaigazolt támogatások utalásai történhetnek meg. A 2011. évi támogatások folyósításában legnagyobb áttörést a korszerű folyósítási rend bevezetése jelentette, vagyis az OTP Bank közreműködésével közvetlenül a támogatott részére juttatjuk el a támogatás összegét.

Az ezt rögzítő BGA Zrt. - OTP között létrejött megállapodás 2011. július 18-án került aláírásra.

Az egyes régiókkal (esetünkben országokkal) a helyi sajátosságokat is figyelembe vevő külön közreműködői megállapodások is rögzítették az ügykezelés, számlanyitás, valamint a tényleges folyósítás menetét. Az OTP közreműködésével lebonyolításra kerülő támogatás-közvetítés nem minden esetben volt zökkenőmentes, azonban a program befejezését követően mindkét fél összegezte a tapasztalatokat, ami alapján kiküszöbölhetők a korábbi fennakadásokat okozó akadályok.

A „Szülőföldön magyarul” támogatás monitoring tapasztalatai

A BGA Zrt. 2011. július 22. és 2011. augusztus 29. között pályázati ellenőrzést tartott a helyi lebonyolítóknál, melynek célja az volt, hogy az oktatási, nevelési támogatásra beadott pályázatok jogosságát szűrőpróbaszerűen megvizsgálja. Egyben ellenőrizte a feldolgozási folyamatot, a feldolgozottság állapotát. Az ellenőrzés a Bizottság megalapozott döntéséhez, a kifizetések jogosságát volt hivatott kontrolálni, valamint a kiutalások várható összegének megállapításáért volt fontos. Az ellenőrzés súlyos hiányosságot nem tárt fel, az ügyvitel folyamatos korszerűsítését, állandó – folyamatba épített – ellenőrzését a kiemelt feladatok között kezeljük.

3.3. „A magyar kultúráért és oktatásért” pályázati támogatásainak lebonyolítása

Az Alapkezelő a Szülőföld Alap Iroda gyakorlatához képest új pályázati rendszert alakított ki a Bethlen Gábor Alap Kollégiuma által elfogadott 2011. évi pályázati stratégiában foglaltak mentén, amellyel új pályázati kultúrát kívánt meghonosítani a határon túl. A pályázati kultúraváltás lényege, hogy – a korábbi gyakorlattal ellentétben – alaposabban átgondolt, kimunkált és átlátható pályázatok támogatásával ösztönözze a pályázókat a minőségi munkára.

A 2011-es évben a Bethlen Gábor Alapkezelő két pályázati időszakot hirdetett meg: egyet a nyári és egyet az egyéb programokra. Erdély, Felvidék, Vajdaság és Kárpátalja vonatkozásában kisköltségvetésű programokra vonatkozó felhívásokat is megjelentetett.

2011-ben a nyílt pályázati keretösszeg **1,2 milliárd Ft** volt: 1 milliárd Ft a központi pályázatokra, 200 millió Ft a regionális pályázatokra.

A központi felhívásban hat pályázati célt hirdetett meg az Alapkezelő, melyre 1904 pályázat érkezett, ebből a Bizottság **953** pályázatot támogatott.

A **régiós** (Erdély, Felvidék, Vajdaság, Kárpátalja) **felhívásokra** (ezen felhívások szövegét a régiók javaslata alapján jelentette meg a BGA Zrt) beérkezett és a Bizottság által támogatott pályázatok száma **790**.

Összesen tehát 1743 támogatott pályázat volt a 2011-es nyílt pályázati körben.

A pályázatok értékelésénél az elveket a pályázati felhívásban felsorolásszerűen szerepeltetett értékelési szempontrendszer összeállításával alakítottuk ki.

A 2011. évi (központi) pályázati felhívások eredményeinek összefoglaló statisztikája

(1. és 2. pályázati forduló összesítve, darabszám, Ft)

Beadott pályázatok száma	Beadott pályázatok igényelt összege	Rendelkezésre álló keret	Támogatott pályázatok száma	Támogatott pályázatok igényelt összege	Támogatott pályázatok támogatási összege
Erdély					
999	2 581 729 824	390 000 000	434	1 213 427 428	390 000 000
Felvidék					
334	783 757 074	190 000 000	182	453 460 704	190 000 000
Vajdaság					
275	624 418 421	180 000 000	154	335 210 183	180 000 000
Kárpátalja					
184	468 678 952	160 000 000	114	320 823 732	160 000 000
Muravidék					
22	40 565 666	20 000 000	19	38 019 497	20 000 000
Drávaköz, Szlavónia					
30	67 506 831	30 000 000	22	44 330 844	30 000 000
Őrvidék					
34	61 431 770	10 000 000	15	25 513 006	10 000 000
Diaszpóra					
26	80 619 841	20 000 000	13	30 316 509	20 000 000
Összesen					
1904	4 708 708 379	1 000 000 000	953	2 461 101 903	1 000 000 000

A 2011. évi (regionális) pályázati felhívások eredményeinek összefoglaló statisztikája

(régióként, darabszám, Ft)

Beadott pályázatok száma	Beadott pályázatok igényelt összege	Rendelkezésre álló keret	Támogatott pályázatok száma	Támogatott pályázatok igényelt összege	Támogatott pályázatok támogatási összege
Erdély					
303	153 433 951	82 000 000	284	143 812 720	82 000 000
Felvidék					
254	193 334 952	42 000 000	152	77 504 030	42 000 000
Vajdaság					
451	154 713 143	40 000 000	280	104 047 255	40 000 000
Kárpátalja					
79	35 965 644	36 000 000	74	33 721 518	27 662 434
Összesen					
1087	537 447 690	200 000 000	790	359 085 523	191 662 434

A 2011-es központi felhívás tárgya:

- Magyar nyelvű oktatási feladatokat is ellátó közoktatási és felsőoktatási intézmények, háttérintézmények programjainak támogatása
- Magyar nyelvű felnőttképzési, szakképzési és kutatási programok támogatása
- Magyar történelmi és kulturális örökség ápolása, kulturális és hagyományőrző programok támogatása
- Oktatási és kulturális intézmények eszközfejlesztésének, illetve különösen indokolt esetben egyes felújítási költségeinek támogatása
- Egyházi intézmények, közösségek, civil- és ifjúsági szervezetek kulturális és karitatív programjainak támogatása
- Magyar nyelvű média, színházi programok és könyvkiadás támogatása

A pályázók köre: Magyarország határain kívül működő, jogi személyiséggel rendelkező intézmények, társadalmi szervezetek, alapítványok, egyházak.

Nem nyújthattak be pályázatot: politikai pártok vagy közvetlen politikai tevékenységet folytató szervezetek, profitorientált gazdasági társaságok, és azok az intézmények, szervezetek, amelyeknek a pályázat benyújtásának időpontjában a magyar államháztartás felé lejárt esedékességű, elszámolatlan vagy visszafizetetlen kintlévősége volt.

Elnyerhető támogatás, a benyújtás szempontjai: (egy pályázattal igényelhető támogatás):

Erdély, Felvidék, Vajdaság, Kárpátalja, Ausztria, diaszpóra: 600.000 – 5.000.000 Ft közötti összeg
Muravidék, Drávaköz-Szlavónia: 100.000 – 5.000.000 Ft közötti összeg.

Egy pályázó célonként, pályázati körönként csak egy pályázatot nyújthatott be, de összesen legfeljebb 15 millió forint támogatásban részesülhetett.

A 600.000 Ft-nál kisebb költségvetésű programok támogatására az Alapkezelő Erdélyben, Felvidéken, Vajdaságban és Kárpátalján lebonyolító szervezet közreműködésével, önálló nyílt pályázati kiírást jelentetett meg.

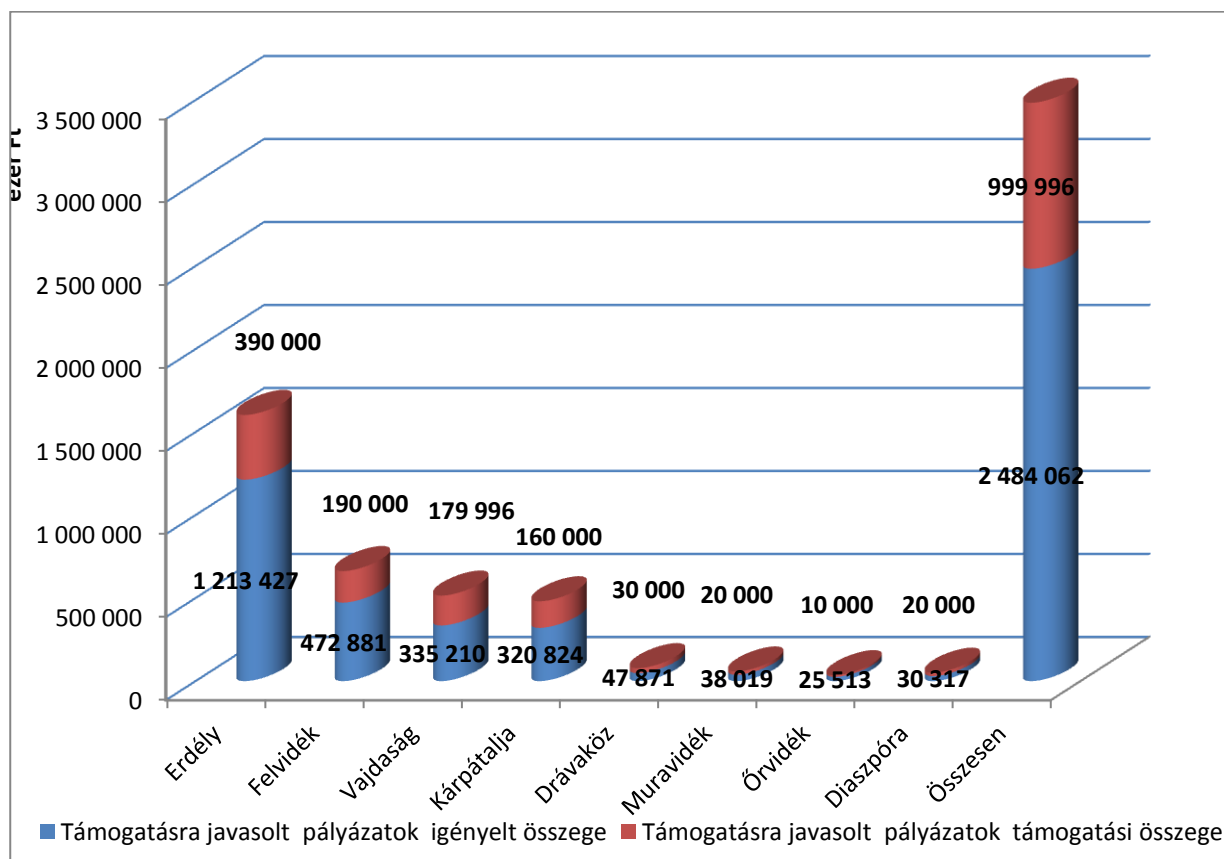
Legfontosabb változások a korábbi SZAI gyakorlathoz képest

- A 2011. évben lehetőség nyílt a Kárpát-medence magyarságain kívül, a nyugat-európai és tengeren túli magyar diaszpóra számára is pályázat benyújtása.
- A felhívás szerint 2011-ben magyarországi székhelyű pályázók projektjei nem vehettek részt.
- A felhívás két pályázati időszakot hirdetett meg, külön nyári és külön egyéb programokra.
- Csökkent az elszámoláshoz csatolandó mellékletek listája, a közüzemi szerződések elhagyásával, illetve azzal, hogy csak 200.000 Ft feletti szolgáltatás elszámolása esetén kellett szerződést csatolni.

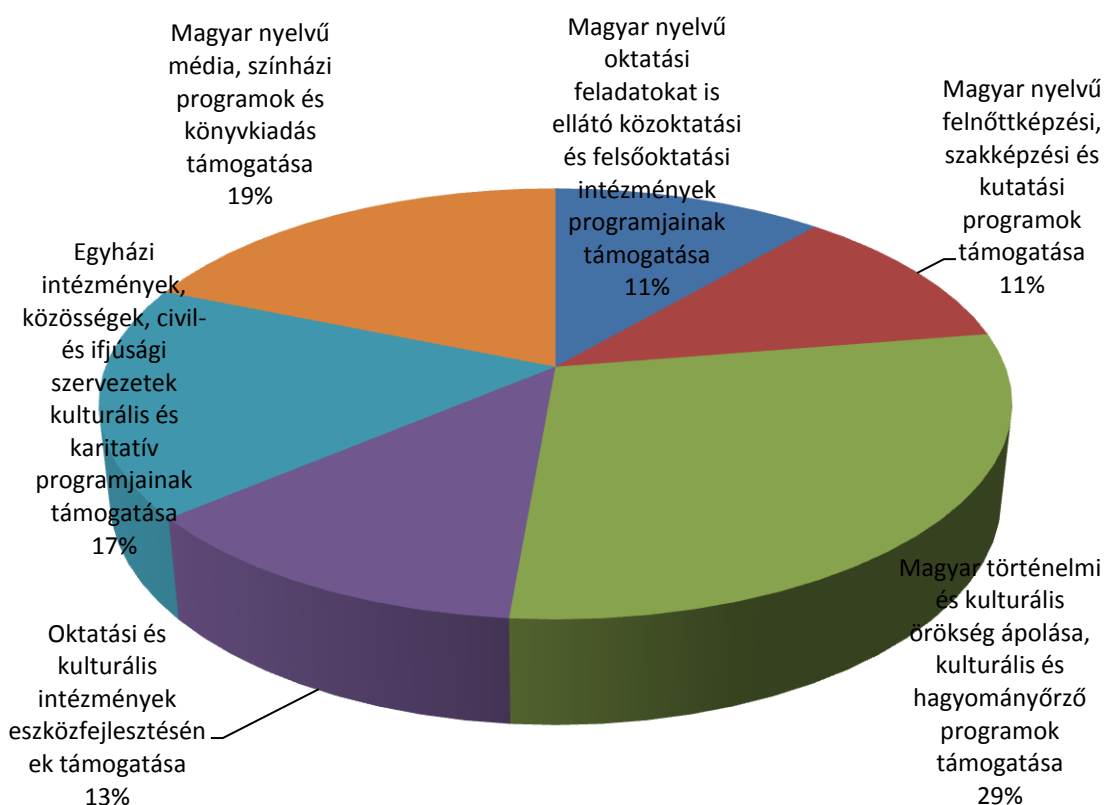
Az értékelési folyamat során alkalmazott támogatási elvek

- identitáserősítő és közösségépítő hatások
- a szakmai kidolgozottság minősége (ennek meglétét a részletes szakmai projekttervben, mint kötelező mellékletben vizsgáltuk)
- a fő- és alköltség soronként kitöltött részletes költségterv és a hozzá kapcsolódó tételes indoklás összhangja a szakmai elképzelésekkel (költségterv indoklással együtt, amely szintén kötelező melléklet volt)
- a nyilatkozattételi kötelezettség, megfelelés a kiírási feltételeknek (pl. lejárt köztartozás, adósság kizáró tényező)

Támogatási keretek 2011-ben regionális bontásban

A 2011. évben összesen benyújtott pályázatok megoszlása pályázati célonként %

Értékelés:

A legtöbb pályázat a kulturális hagyományőrzés és a magyar nyelvű könyvkiadás és média tárgyban érkezett. A pályázók az első időszakban idegenkedtek az összetettebb pályázati anyag összeállításától, de sikerült érzékeltetni velük a változtatások fontosságát, és a minőségi pályázatok beérkezése bizonyítja, hogy a határon túli pályázók megértették az Alapkezelő szemléletváltozással kapcsolatos üzenetét. Ennek érdekében az Alapkezelő munkatársai folyamatos szakmai kapcsolatot tartottak a pályázókkal nyílt napok, eseti tanácsadás, hírlevél formájában.

A pályázat keretében támogatott néhány példaértékű programot az alábbiakban bemutatunk (a teljesség igénye nélkül):

- **Egyházi intézmények, karitatív szervezetek programjainak támogatása**
 - Támogatott: Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye
 - Támogatás tárgya: Ifjúsági és közösségépítő nyári táborok, lelkigyakorlatok

A Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye szervezésében 2011 nyarán is több tucat gyermek- és ifjúsági tábor, valamint ifjúsági és felnőtteknek szóló lelkigyakorlat zajlott. Ezek a programok a kárpátaljai katolikus és magyar közösségek összetartását, erősítését, lelki-szellemi töltődést szolgálják. A Bethlen Gábor Alap támogatásából a nyári programok közül egy felnőtteknek szóló lelkigyakorlat szállítási költségének egy részét, egy gyermektábor szállás- és étkezési díját tudták fedezni, valamint vásároltak 6 darab tábori sátrat. A négy napos felnőtt lelkigyakorlat 100 fő részvételével zajlott. Az öt napos gyerektábort 10-13 éves korosztályú gyerekek részére szervezték, melyen 25 fő vett részt Munkácsról. A támogatási összegből a tábor napi díját térítették meg. A gyermektábor szokásos tevékenységei mellett naponta voltak szellemi-lelki foglalkozások, amelyek

a gyermekek személyiségét, a közösséghez való alkalmazkodását, beilleszkedési képességeit erősítették.

- **Magyar történelmi és kulturális örökség ápolása, kulturális és hagyományörző programok támogatása**

- Támogatott: Szóttes Kamara Néptáncgyűttes
- Támogatás tárgya: Szóttes Játszó- és Táncházak

Az 1969-ben alakult Szóttesnek több évtizedes tapasztalata van a táncház mozgalomban. Miután Pozsonyban nagyon kevés olyan rendezvény van, amely a hagyományos magyar kultúrát népszerűsíti, ezért 2011-től valósítja meg játszó- és táncházait, melynek szervezésébe 2009-től bekapcsolódott a József Attila Diákklub. A foglalkozásokra havonta 1 alkalommal került sor. 6 játszó- és táncházat valósítottak meg október és március között 50 fő gyermek részére egyórás kézműves foglalkozással egybekötve. Az igényelt támogatásból a honoráriumokat (zenekar, oktatók, kézművesek, szervezők) illetőleg a játszóházak felhasznált anyagköltségeit támogattuk.

- Támogatott: Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet Lendva
- Támogatás tárgya: Színjátszás a Muravidéken

Muravidéken a színjátszásnak régi hagyománya volt, melyet nemrégén újjáélesztett egy újszerű, de a hagyományokat tisztelő, valamint a nemzeti identitást erősítő színjátszó mozgalom a fiatalok körében. A „Carpe Diem általános iskolások Diáxinpada” kulturális kör támogatása széles körben hasznosult, amely középiskolás diákokból áll, valamint a tavaly alakult „Egy és Más Vándorszínház”, amelynek tagjai felnőtt amatőr színjátszók, akik tavaly nagy érdeklődés övezte előadásokon mutatták be produkcióikat.

- Támogatott: Litvániai Magyarok Báthory István Kulturális Szövetsége
- Támogatás tárgya: Bakfark Bálint lantművész élete és emlékének megőrzése

A pályázat célja volt az erdélyi származású kiváló lantos emlékének méltó megőrzése a mai litván társadalomban. Ez a cél szorosan kapcsolódik a litvániai magyarok tágabb célkitűzéseéhez: feltárni és megőrizni Litvánia híres magyarjainak emlékét. A pályázat keretében megvalósult a Bakfark Bálint-emlékest és a rendezvényen elhangzott előadások szövegének nyomdai kiadása magyar és litván nyelven. A 2011. szeptember 30-án rendezett Bakfark Bálint-emlékest két részből állt: Zenetudósok előadása Bakfark életéről és műveiről, és Bakfark és kora zenei műveinek előadása.

Az előre bejelentkezett résztvevők száma 120 fő volt. Az emlékestén több Vilniusban akkreditált nagykövet, parlamenti képviselők, oktatási és kulturális intézmények vezetői és diákok vettek részt.

- **Média, színházi programok és könyvkiadás támogatása**

- Támogatott: Horvátországi Magyar Újságírók Szövetsége
- Támogatás tárgya: Kisebbségi újságíró szövetség eszközbeszerzése és támogatása

A kisebbségi identitásminták fenntartásának, a kisebbség belső önszerveződésének, és a kisebbségi politika belső kontrolljának egyik legfontosabb eszköze a kisebbségi média. A drávaközi magyar kisebbségi média képviselői a Horvátországi Magyar Újságírók Szövetségébe tömörülnek.

A drávaközi kisebbségi média legfontosabb „eszközei” az *Új Magyar Képes Újság* hetilap, a Horvátországi Magyarság folyóirat, a Rovátkák tudományos folyóirat és a Barkóca gyermekújság.

2002. óta működik a Horvátországi tudósítói pont is, amely Drávaközben az egyedüli magyar tv-stúdió és amely a magyar kisebbség életéről, mindennapjairól, programjaikról készít műsorokat, amelyeket Drávatáj címen a Szlavón TV sugároz. A BGA támogatása segítséget nyújt az Új Magyar Képes Újság c. hetilap 9 számának, a Barkóca gyermeklap 3 lapszámának megjelentetéséhez, továbbá a Drávatáj című TV műsor 8 adásához és a Baranyarádió című rádióműsor 4 havi sugárzásához. A HMÚSZ eszközállománya – a források szűkös mivolta miatt – elavult, ezért a támogatás fennmaradó részét – a pályázati céllal összhangban – 1 db asztali számítógép és 1 db laptop, továbbá szakmai szoftverek beszerzésére fordította a pályázó.

- **Magyar nyelvű felnőttképzési, szakképzési és kutatási programok támogatása**

- Támogatott: Vajdasági Magyar Civil Szövetség
- Támogatás tárgya: A vajdasági magyar civil stratégia és kataszter elkészítése

A vajdasági magyar civil szervezetek a civil társadalom intézményei, a társadalom életképességének fontos mutatói, létük, munkájuk nagyban hozzájárul a magyar közösségek összetartásához, a közéleti aktivitás erősödéséhez, illetve a szolgáltatások fejlesztéséhez. Mindezek sikeres megvalósításához szükség van a vajdasági magyar civil stratégia elkészítésére, a magyarul tevékenykedő civil szervezetek pontos számbavételére és egymás közötti ismerkedési lehetőségek, tapasztalatcsere biztosítására.

A civil szféra fejlesztési stratégiája a 2012-2016-os időszakra szól, tevékenységétől függetlenül az összes délvidéki, magyar jellegű civil szervezetre vonatkozóan. A megvalósulás menete: széleskörű civil vita megindítása, a stratégia alapjainak lerakása, SWOT-analízis készítése a délvidéki civil szféra helyzetéről, regionális és helyi szinten civil fórumok tartása, kérdőíves felmérés végzése, tematikus fókusz-csoportos beszélgetések szervezése, mélyinterjúk készítése, a felmérés adatainak elemzése és az eredményeinek összegzése, stratégiai terv elkészítése, záró konferencia megtartása.

A munka a Vajdasági Magyar Civil Szövetség és a Magyar Nemzeti Tanács Civil Konzultatív Testületének közreműködésével valósul meg. Ezzel párhuzamosan elkészül a vajdasági magyar civil szervezetek hivatalos katasztere, amelyre az átlátható támogatási rendszer miatt van szükség.

A civil kataszter kezelője az MNT lesz, mivel ez a szerv rendelkezik közjogi státusszal.

A nyilvántartásba kerülő szervezeteknek interneten letölthető adatlapokat kell kitölteniük, mellékelni a jogi dokumentumaikat és a tevékenységről szóló szakmai beszámolót. A magyarság szempontjából való megfelelés elbírálását az MNT Civil Konzultatív Testülete végzi el. Az igazolást elnyerő szervezetek adatai internetes adatbázisába kerülnek, mely folyamatosan frissül. A kataszterben való beregisztrálásról az MNT a későbbiekben díjmentesen hivatalos bizonylatot állít ki.

- **Magyar nyelvű oktatási feladatokat is ellátó közoktatási és felsőoktatási intézmények programjainak támogatása**

- Támogatott: Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége
- Támogatás tárgya: SZMPSZ XX. Nyári Egyeteme

Az SZMPSZ első alkalommal szervezte meg egybevonatan a felvidéki magyar pedagógusok nyári egyetemét szabadegyetemi oktatással egybekötve. 2011 nyarán első alkalommal került megrendezésre a nyári egyetem megszervezése mellett az első szabadegyetem is.

A 2011-ben megvalósuló rendezvény résztvevőinek tervezett létszáma előadókkal és szervezőkkel együtt kb. 250 fő volt. A nyaranta megszervezett pedagógus-továbbképzések iránt mutatkozó nagy érdeklődés egyrészt annak tulajdonítható, hogy a hazai oktatásügyi szervek nem biztosítják a magyar pedagógusok szakmai továbbképzését, másrészt a szervezőknek évek óta sikerült kitűnő előadókat, magas színvonalú programokat, Felvidéken még ismeretlennek számító újdonságokat kínálni az érdeklődő pedagógusoknak. A komáromi Nyári Egyetemen hét 30 órás továbbképzés szerepelt, amelyek közül 4 akkreditált továbbképzés. A program összeállításában segítségükre volt az újonnan megalakult Állami Módszertani Központ Magyar Tagozata.

- **Oktatási és kulturális intézmények eszközfejlesztésének támogatása**
 - Támogatott: Széchenyi Jótékonysági Alapítvány
 - Támogatás tárgya: Tanszercsomag a magyar iskolák első osztályosainak

Kárpátalján csökken a magyar iskolába beiratkozó gyerekek száma. Az iskolakezdés minden évben nagy anyagi terhet ró a szülőkre, különösen az első osztályba induló gyerekek részéről. A nemzetiségi iskolák kevesebb állami támogatásban részesülnek az ukrán tannyelvű iskolákhoz képest. E terhek csökkentésére az ukrán állam semmilyen anyagi támogatást nem biztosít. Az Alapítvány tanszercsomaggal segítette a magyar iskolák első osztályaiba beiratkozó gyerekeket (az egységcsomag ára 3300 Ft/fő, 1500 első kapott ilyen csomagot).

3.4. Határtalanul! program

A Határtalanul! program 2011. évi megvalósítása az Apáczai Közalapítvány keretei közt kezdődött és történt július 28-ig, a közalapítvány jogerős megszűnéséig. A közalapítvány a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. megbízásából 2011. április 30-án hirdette meg a 2011. évi Határtalanul! pályázati felhívásokat. A megbízás alapján a közalapítvány irodája végezte a pályázatok szakmai előkészítését, a felhívások kidolgozását, közzétételét és értékelését is.

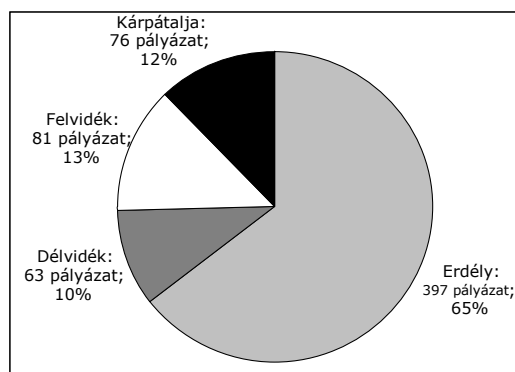
A programot kidolgozó és menedzselő közalapítványi iroda 2012. második félévében betagolódott a BGA Zrt. szervezetébe.

Két, a 2011/12-es tanévre vonatkozó **pályázati felhívást** hirdettünk meg április 30-án, június eleji illetve közepi benyújtási határidővel, közoktatási intézmények számára.

A BGA-11-HA-01 számú *Tanulmányi kirándulások magyarlakta területekre* című pályázat nappali tagozatos, alapfokú képzés hetedik évfolyamán tanuló magyarországi diákok határon túli magyarlakta területekre irányuló tanulmányútjait támogatja. A program keretében tantárgyhoz kapcsolódó és kulturális tevékenységeket, emellett fakultatívan a külhoni magyar közösség számára hasznos tevékenységeket valósítanak meg.

A BGA-11-HA-02 számú *Együttműködések magyar szakképző iskolák között* című pályázat magyarországi és a határon túli magyar tannyelvű, nappali tagozatos, középfokú szakképzésben (szakiskolai, illetve szakközépiskolai oktatásban) résztvevő diákok olyan együttműködését támogatja, amely egy magyarországi iskola, valamint egy határon túli magyar tannyelvű (vagy magyar tagozattal rendelkező) partnerintézmény együttes részvételével valósult meg. Az együttműködés során a diákok két kölcsönös látogatás keretében együttműködve egy vagy több közösen megvalósított szellemi vagy tárgyi „terméket” hoznak létre.

A két felhívásra összesen 617 pályázat érkezett be. A pályázó tanintézmények összesen 757.664.267 forint támogatást igényeltek, összesen 23.904 diák utazásához.

Formai-jogi szempontból a BGA-11-HA-01 számú felhívás esetében a beérkezett pályázatokból 303, míg a BGA-11-HA-02 számú felhívás esetében 82 teljesítette maradéktalanul a megfogalmazott előírásokat. A tartalmi **értékelés** során minden pályázat pontozásra került, a pályázatok sorrendje a kapott pontszámok alapján alakult ki. A döntésre előkészített anyagot 2011. augusztus 5-ével juttattuk el a döntéshozó számára. 2011. augusztus 17-én a Bethlen Gábor Alap Bizottsága döntött a pályázatok támogatásáról.

A Bethlen Gábor Alap Bizottságának döntése alapján 382 pályázat került a nyertesek közé az alábbi táblázat szerint:

Pályázati felhívás		Délvidék	Erdély	Felvidék	Kárpátalja	Összesen
BGA-11-HA-01	pályázat (db)	41	190	38	49	318
	diákok (fő)	1663	7473	1483	2078	12697
	összeg	44 117 876 Ft	194 067 186 Ft	33 934 257 Ft	53 653 869 Ft	325 773 188 Ft
BGA-11-HA-02	pályázat (db)	14	37	8	5	64
	diákok (fő)	500	1411	304	218	2 433
	összeg	22 961 250 Ft	74 102 696 Ft	12 531 675 Ft	10 874 180 Ft	120 469 801 Ft
Összesen	pályázat (db)	55	227	46	54	382
	diákok (fő)	2163	8884	1787	2296	15130
	összeg	67 079 126 Ft	268 169 882 Ft	46 465 932 Ft	64 528 049 Ft	446 242 989 Ft

December végéig 49 **kiutazás** valósult meg: ennek keretében 1619 diák és 189 pedagógus jutott el Erdélybe, Délvidékre, Kárpátaljára illetve Felvidékre illetve viszonzási alapon Magyarországra. A program bonyolítása az átadás-átvételi folyamat ellenére folyamatos volt.

A Határtalanul! program 2011/2012-es tanévben nyertes tanulmányi kirándulásainak zöme 2012-ben valósul meg, érdemes azonban néhány jó példát kiemelni a 2011 őszen lezajlott projektek közül.

- A debreceni Karácsony Sándor Általános Iskola 25 hetedikes diákja 2011. október 6-10. között Erdélybe utazott tanulmányi kirándulásra. A csoport Nagyvárad és Kolozsvár érintésével Balánbányára utazott, ahol helyi diákokkal ismerkedtek, közösen kirándultak a Békás-szorozshoz és a Gyilkos-tóhoz. A hazaúton Csíkszeredába és Segesvárra is ellátogattak. A sok közös program eredményeképp a magyarországi és külföldi diákok barátságokat is kötöttek: Facebook-on *közös csoportot alapítottak, leveleznek, személyes találkozókat terveznek*. A tanulmányi kirándulást a Határtalanul! program 757.800 forinttal támogatta.

- A budapesti Karinthy Frigyes Általános Művelődési Központ 43 diákja 5 tanár kíséretében utazott Felvidékre 2011. november 9-11. között. A háromnapos tanulmányi kirándulás során várakkal és múzeumokkal ismerkedtek: pipa-, érem- és bányászati múzeumot látogattak, helyi táncokat, énekeket tanultak és a rimaszombati Tompa Mihály általános iskola diákjaival *közös sportversenyt* is rendeztek. A felvidéki tanulmányi kirándulás a Határtalanul! program keretében 1.011.930 forint támogatást nyert.
- A kecskeméti Szent Imre Katolikus Óvoda és Általános Iskola 31 hetedikes diákja 2011. december 14-18. között Kárpátaljára utazott, ahol helyi diákokkal közösen tanórákon vettek részt és megtekintették a fogadó iskola jubileumi műsorát. A kiutazás fő céljaként a résztvevők (6 csoportban közel 60 fiatal) betlehemes játékot tanultak, majd családokhoz is ellátogattak. A programban erdélyi és felvidéki diákcsoportok is részt vettek. Kirándulás során a jelentősebb történelmi emlékhelyeket is megtekintették. Az összetartozás, segítségnyújtás élményét erősítette, hogy a kecskeméti csoport a „cipősdoboz-akció” keretében összegyűjtött karácsonyi ajándékokat is átadott helyi szervezeteknek. Az utazás a Határtalanul! program keretében 755.010 forint támogatásban részesült.

3.5. Egyedi támogatások

Egyedi támogatások alapján kerültek finanszírozásra azok a határon túli és magyarországi szervezetek, amelyek a kulturális, egyházi, oktatási, területeken kiemelt jelentőséggel bírnak és tevékenységük által fontos szerepet töltenek be az adott régión belül a magyarság megtartóerejének szempontjából. Ezen szervezetek támogatása nem pályázati úton történt, hanem az adott szervezet egyedi kérelmet nyújtott be, amelyeket a BGA Zrt. a KIM-NPÁ szakmai közreműködését kérve, a Bizottság elé terjesztett döntéshozatalra.

A támogatási folyamat alakulása:

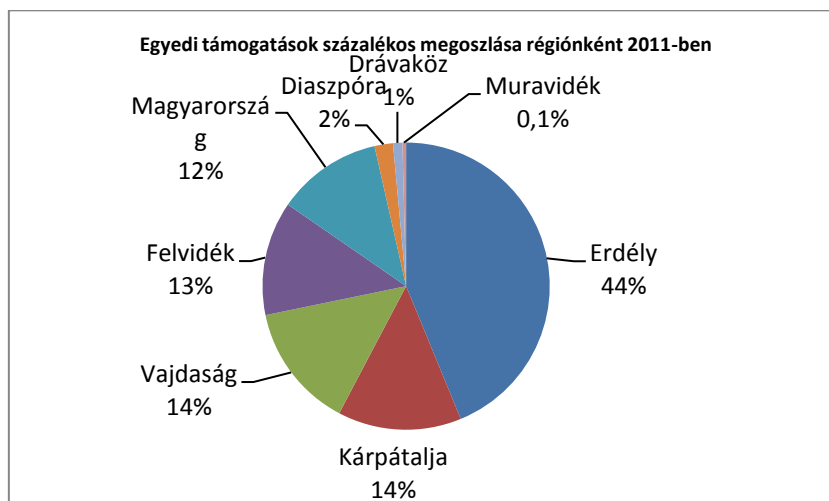
- Az év első felében érkezett egyedi kérelmekre a BGA Zrt. szakmai és összecszerű támogatási javaslatot tett a KIM-NPÁ szakmai közreműködésével az Alap Bizottsága részére
 - minden beérkezett egyedi kérelem feldolgozásra került, illetve 9 esetben ahol beruházási támogatásra került sor, előzetes helyszíni műszaki ellenőrzés történt augusztus 15-ig, a szerződéskötés és a támogatási összeg egy részének vagy egészének (a támogatás ütemezésétől függően) kiutalása minden esetben megtörtént.
 - a 17/2011. (VIII.17.) Bizottsági döntés értelmében 46 kérelmező, összesen mintegy 1,25 milliárd Ft összegű igényéről született pozitív döntés.
- További támogatásokra vonatkozó megkeresések az év második felében is folytatódtak, mely során a kérelmezők az igényüket a KIM-NPÁ döntése alapján a KIM által használt egyszerűsített adatközlő lapot és költségvetési sablont használva nyújtották be, ezáltal a kérelmek kezelését átláthatóbbá és a döntéshozatali folyamatot rövidebbé téve.
- A megkeresések 2011. július és december közötti időszakban is folyamatosan érkeztek, a Bizottság döntéshozatalát követően a támogatottakkal a szerződéskötés megtörtént, és a támogatási összeg egy részének vagy egészének (a támogatás ütemezésétől függően) kiutalása a legtöbb esetben teljesítésre került.
- Négy esetben a szerződéskötés a 2012-es évre tolódott, mert ezeknél az eseteknél a kérelmezők nem nyújtották be a kellő időben a szerződéskötéshez szükséges mellékleteket.

Az egyedi kérelmek státuszát az alábbi táblázat mutatja:

Egyedi kérelmek feldolgozásának státusa (2011. december 31.)	
Összes kérelem (db)	190
Támogatott kérelmek száma (db)	124
Elutasított kérelmek száma (db)	66
Megkötött szerződések száma (db)	124
Elutalt szerződések száma (db)	120
Bizottsági döntéssel lekötött összeg (Ft)	2 562 347 986
Kiutalt összeg (Ft)	2 348 402 582
Lezárt (elszámolt) szerződések száma (db)	3

Az egyedi támogatási kérelmek a támogatás tárgya alapján három csoportra bonthatók: működési költségre, beruházási költségre illetve a kettő kombinációjára benyújtott kérelemre. Összességében elmondható, hogy az összes megítélt támogatás körülbelül 80%-a működési költségre, míg hozzávetőlegesen 20%-a beruházási költségre került kifizetésre.

Régió	Támogatási összeg (Ft)
Erdély	1 121 872 986
Kárpátalja	356 875 000
Vajdaság	360 050 000
Felvidék	329 200 000
Magyarország	303 690 000
Diaszpóra	53 160 000
Drávaköz	27 000 000
Muravidék	10 500 000

Az egyedi támogatások régiókénti megoszlásával kapcsolatban elmondható, hogy Erdély esetében találjuk a legmagasabb összeget, amelynek oka a Sapientia Alapítvány 900 millió Ft-os támogatása. Vajdaságban a Magyar Nemzeti Tanácsnak nyújtott 185 millió Ft-os támogatás emelkedik ki, míg Kárpátalja esetén a II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskola 150 millió Ft-os támogatása a

legmagasabb. Felvidéken a Csemadok (65 millió Ft) míg a magyar szervezetek közül az Edutus Főiskola (100 millió Ft) kapta a legtöbb támogatást.

Az egyedi támogatások közül előbb említett támogatott programokról az alábbiakban adunk összefoglalót (a teljesség igénye nélkül):

- **Sapientia Alapítvány (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Partiumi Keresztény Egyetem támogatása)**

2001-től kezdve a magyar állam a Sapientia Alapítványon keresztül finanszírozza az Erdélyi Magyar Tudományegyetemet (EMTE) és a Partiumi Keresztény Egyetemet (PKE).

A két felsőoktatási intézmény működésének biztosítása kidolgozott normatív rendszer (a magyarországi és a romániai egyetemi normatívák rendszerének ötvözete) alapján történik.

Az EMTE-t az erdélyi történelmi egyházak vezetői által életre hívott Sapientia Alapítvány alapította és biztosítja működésének jogi keretét az intézmény akkreditációjáig.

A Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Csíkszeredában működő négy kar keretében 30 alapképzési szak működik, amelyen mintegy 1959 hallgató képzését biztosítja az intézmény.

A 2010/2011-es tanévben 186 főállású oktatója (ebből 115 doktori címmel rendelkezik) és 97 óraadó, illetve társult oktatója volt az EMTE-nek.

Az oktatói testület számszerűleg és szakterületek szerinti eloszlás szempontjából megfelelt az akkreditációs követelményeknek.

Az ideiglenes működés időszakában a végzettek (2603 hallgató) akkreditált állami egyetemeken (összesen tizenegy intézményben) jelentkeztek államvizsgára és szereztek oklevelet. A sikeres államvizsgázók aránya egyetemi szinten 95%.

A Partiumi Keresztény Egyetem az erdélyi-partiumi magyar nyelvű felsőoktatási rendszer szerves része, az erdélyi magyarságnak az 1989-es változások után létrehozott első önálló, akkreditált egyeteme.

A PKE alap- és mesterszakjain a 2010/2011-es tanévben mintegy 950 hallgató tanult, 89 főállású tanár dolgozott (közülük 23 oktató minősített: 8 professzor és 15 egyetemi docens).

A PKE keretében jelenleg három kar működik (Bölcsészettudományi, Művészeti és Közgazdaságtudományi), amelyek 12 szakot foglalnak magukba.

Az EMTE-t és a PKE-t működtető Sapientia Alapítvány 2011-ben a Bethlen Gábor Alap Bizottsága 17/2011. (VIII. 17.) és 29/2011. (XI. 10.) számú döntésének megfelelően 328 623 227 Ft, illetve 182 176 759 Ft támogatást kapott a 2010/2011-es tanév működési költségeire. Az alapítvány mindkét összegről benyújtotta az elszámolását, melyet a BGA elfogadott.

A Sapientia Alapítvány 2011-ben 94 885 014 Ft-ot kapott a BGA Bizottságának 29/2011 (XI.10) számú döntésének megfelelően a kolozsvári campus építésének első és részben második ütemének költségeire.

Az EMTE Kolozsvári Kara nem rendelkezik saját tulajdonú épülettel, az oktatás bérelt épületekben zajlik. A kolozsvári campus felépítése nagyban hozzájárul majd az oktatási feltételek javításához és megnyitja az utat a további szakfejlesztésekhez is.

- **Magyar Nemzeti Tanács**
 - **Magyar Nemzeti Tanács felsőoktatási ösztöndíjprogramjának támogatása**

A vajdasági magyar népesség szülőföldön való boldogulását és teljes egyenrangúságát semmi sem nehezíti jobban, mint az értelmiségi utánpótlás hiánya.

Az MNT ösztöndíj programja a Vajdaságban élő magyarság felzárkóztatását, a képzettségi szint emelésén keresztül a magyar fiatalok érvényesülésének az elősegítését szolgálja.

A program célja, hogy ösztönözze a fiatalokat a továbbtanulásra, hogy minél többen induljanak egyetemekre, főiskolákra.

Az ösztöndíjprogram azon túlmenően, hogy a tanulmányi előmenetel függvényében havi ösztöndíjat biztosít a főiskolán/egyetemen tovább tanuló diákoknak, több kiegészítő programot is tartalmaz, amely segíti a diákok felkészülését, bejutását és bennmaradását a felsőoktatásba, továbbá a képzés elvégzése után segít az elhelyezkedésben is.

Az MNT két ütemben kiírt pályázatát 470 elsőéves és 101 demonstrátori ösztöndíjas nyerte el. Három hónappal a meghirdetés után az elsőéves hallgatók közül többen is abbahagyták a tanulmányaikat, így jelenleg 462 elsőévesnek utal ösztöndíjat az MNT.

Az ösztöndíjprogramot a Bethlen Gábor Alap 135 000 000 Ft összeggel támogatta.

- **II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskola**

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kárpátalja egyetlen nem állami fenntartású magyar nyelvű felsőoktatási intézménye. Az intézmény nagymértékben hozzájárul a kárpátaljai magyar lakta területek főleg falusi, hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetű lakossága esélyegyenlőségének növeléséhez, lehetőséget biztosítva Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma által jegyzett diplomák megszerzésére. Az ukrán állam az intézmény működéséhez és fenntartásához nem nyújt sem költségvetési sem más forrásból támogatást. Az intézményben oktatott szakok igazodnak a helyi piaci kínálathoz, így a végzősök sikeresek a munkaerőpiacon.

A főiskola „Diplom Baccalaureus” (BA, BSC), illetve „Diplom Specialist” minősítésű oklevél kiadására jogosult. A Főiskolán 2011-ig 1762 végzett hallgató szerzett pedagógusi oklevelet, ennek egy része egyetemi szintű végzettséget igazoló diploma. Végzőseik 85%-a szakmájában Kárpátalján helyezkedik el. Mára gyakorlatilag Kárpátalja valamennyi iskolájában, óvodájában és oktatási intézményében dolgoznak a főiskola egykori végzősei. Köztük többen PhD fokozatot szereztek, illetve PhD doktori képzésben vesznek részt. A végzősök közül sokan helyi önkormányzatok különböző szintű képviselői, társadalmi szervezetek vezetői. Rövid fennállása óta a főiskola a kárpátaljai magyarság oktatási, tudományos és kulturális központjává vált.

A főiskolán közel ezer hallgató tanult a 2010/2011-es tanévben.

Az oktatási folyamat ellátásához 6 tanszéken 100 oktatót alkalmaznak. Közülük 68 főállású, 17 másodállásban, illetve szerződéses alapon 15 fő végzi feladatait.

Az akkreditációs követelményeknek megfelelő minőségi oktatás biztosítása érdekében diákok képzésében a 2010/2011. tanévben 7 tudományok doktora, illetve professzor, 37 tudományok kandidátusa, illetve docens és 13 PhD fokozattal rendelkező oktató vett részt. Jelenleg a képzésben oktatók közül 20-an abszolutóriummal rendelkeznek és közvetlenül a disszertáció véde, azaz PhD fokozat megszerzése előtt állnak. További 13 fő PhD tanulmányokat folytat.

A munkafeltételek biztosítását 72 fő adminisztratív munkakörben foglalkoztatott, illetve technikai személyzet látja el.

A főiskolán 460 új hallgató kezdte meg a 2011/2012-es tanévet.

A Főiskola 2011-ben a Bethlen Gábor Alap Bizottsága 17/2011. (VIII. 17.) sz. döntése alapján a Bethlen Gábor Alap 2011. évi Egyéb támogatások előirányzat terhére – 2011. február 1. és 2012. február 28. közötti időszakra – 146 millió forint összegű működési, eszköz beruházási és felújítási célú támogatásban részesült.

- **Csemadok kulturális szervezet tevékenységének, programjainak támogatása**

A Csemadok 1949-ben alakult, a felvidéki magyarság legnagyobb átfogó társadalmi kulturális szervezete. 452 alapszervezete, ötvenezer tagja van. Szerkezeti felépítését tekintve alapszervezetekből, a járási beosztást követő területi választmányokból és országos tanácsból áll. Az ország 17 járásában, a Csallóköztől a Bodroghöz, Pozsonytól Nagykaposig fejt ki tevékenységét. Országos rendezvények szervezésével hozzájárul a felvidéki magyarság anyanyelvi kultúrájának fejlesztéséhez, ápolja a természetes kötődést az egyetemes magyar kultúrához.

Hozzájárul a felvidéki magyar kulturális, művészeti és tudományos élet kiteljesedéséhez, az anyanyelvű oktatás fejlesztéséhez, és támogatja a szórványban élő magyarság felzárkózását. Bővíti és fejleszti kapcsolatait a hazai és külföldi kulturális szervezetekkel és intézményekkel. Tevékenységének ellátása érdekében alapítványokat hoz létre, gazdasági és kiadói tevékenységet folytat.

A kisösszegű regionális pályázatok közreműködői kezelését is végzi a Csemadok a Bizottság határozata alapján.

- **Határon túli elitképzés támogatása a Collegium Talentum keretében**

A Modern Üzleti Tudományok Főiskolája (2011. október 18-tól névváltozást követően Edutus Főiskola) 2010-ben beindította a Collegium Talentum elnevezésű elitképző programját, mely a felvidéki Selye János Kollégium képzési rendszerére épült, kiegészítve annak know-how-ját, szellemi és kapcsolati infrastruktúráját.

A Collegium Talentum program keretében egy láthatatlan kollégiumi típusú intézmény alakult ki és fejlődik folyamatosan, több száz kilométer távolságban lévő hallgatók és tutorok közösségét képezve. A hallgatók és tutorok közösségét egységes kritérium és követelményrendszer köti össze egy szellemi, intellektuális közösséggé, kollégiummá.

A Collegium Talentum célja és küldetése a határon túli magyar értelmiség és tudományos elit utánpótlás biztosítása. E célból a többfordulós felvételi eljárás során kiválasztott kiemelkedően tehetséges egyetemisták és PhD hallgatók 3 éves, az egyetemi és doktori tanulmányokkal párhuzamosan zajtó elitképző program keretében szakmai és anyagi támogatásban részesülnek.

2010 szeptemberében első ütemben felvidéki egyetemekről vettek fel 7 kimagaslóan tehetséges egyetemi hallgatót és 3 doktoranduszt.

2011-ben a felvidéki tapasztalatok nyomán a Collegium Talentum a tehetséggondozó programot kiterjeszti a vajdasági, erdélyi és kárpátaljai magyar közösségekre is. A 2011/2012-es tanévet a Collegium Talentum már 30 fős keretnöveléssel valósítja meg.

A Collegium Talentum elitképző programjában résztvevő egyetemisták és PhD hallgatók az individuális tutorális képzés mellett személyiség- készség-nyelvi, oktatásszervezési- és közgazdasági fejlesztésben is részt vesznek. E területek fejlesztése az időszakonként megtartott 2-3 napos képzéseken történik, ahol egyrészt csapatépítés, retorikai gyakorlat, konfliktuskezelés, intézményfejlesztési, pályázatírási, idegen nyelvi és más olyan készségek fejlesztése történik, amelyekre, mint leendő határon túli magyar vezetőknek szükségük lesz. Ezeken a képzéseken az előbbieken túl a magyarságszolgálat és közösséghez tartozás erősítése, nevelése folyik.

3.6. Magyar-magyar kapcsolattartási támogatás

A magyar Kormány döntése alapján a kárpátaljai magyar közösség tagjainak 2008. január 1-jétől új támogatási formaként bevezetésre került a magyar-magyar kapcsolattartási támogatás.

2011-ben az Alap biztosította a Magyarországra oktatási, kulturális, művészeti, közművelődési, tudományos, hitéleti, média, sport, civil társadalmi, önkormányzati együttműködési, magyar-magyar együttműködési, illetve kegyeleti okokból történő anyaországi kapcsolatok ápolása céljából beutazó kárpátaljai magyarok beutazással kapcsolatos vízumkötségeinek támogatását is.

A Bethlen Gábor Alap Bizottsága az 5/2011.(V. 2.) számú döntésének megfelelően a Bethlen Gábor Alap 2011. évi előirányzata terhére, a „KMKSZ” Jótékonyági Alapítvány részére **191.250.000 Ft** összegű vissza nem visszatérítendő támogatást nyújtott a magyar-magyar kapcsolattartás bonyolítására.

A „KMKSZ” Jótékonyági Alapítvány 2011. február 1. és 2012. január 31. között bonyolította a magyar-magyar kapcsolattartás folyósítását. A támogatást azok az ukrán állampolgárok igényelhették, akik rendelkeztek a Magyarországra történő beutazásra feljogosító vízummal vagy kishatárforgalmi engedéllyel és Magyar Igazolvánnyal vagy Magyar Hozzá tartozói Igazolvánnyal.

A támogatás mértéke kétféle lehet:

- azok számára, akik díjmentesen kaptak vízumot vagy kishatárforgalmi engedélyt, 15 eurónak megfelelő összegű támogatás;
- akik vízumdíjat fizettek, azoknak 50 eurónak megfelelő összegű támogatás került folyósításra.

Az üzleti tevékenységgel, turizmussal és munkavállalással kapcsolatos beutazókra, tehát az ilyen jellegű vízummal rendelkezőkre ez a támogatási forma nem terjedt ki.

A támogatások folyósítása kizárólag banki felvétellel történt. A támogatások odaítéléséről az alapítvány kuratóriuma döntött. A támogatott központi irodájába **közel 17 000** kérelem érkezett be, amelyek közül a kuratórium **16 674**-et bírált el pozitívan. Ebből is látható, hogy a támogatás hasznosulása érintette a kárpátaljai magyar lakosság közel 10%-át, hozzájárulva a kapcsolattartás nemzeti identitást erősítő hatásához.

4. A támogatások felhasználásának ellenőrzése

Az Alapból megítélt támogatások célnak megfelelő és szabályszerű felhasználását, a támogatott programok megvalósulását az Alapkezelő ellenőrzi, amelynek eszközei a kedvezményezettek részéről benyújtott szakmai beszámoló és pénzügyi elszámolás dokumentumainak áttekintése, valamint mintavétel alapján helyszíni ellenőrzés.

A kedvezményezettekkel megkötött támogatási szerződés alapján a támogatott a szerződésben rögzített elszámolási határidőn belül köteles megküldeni a támogatás felhasználására vonatkozó részletes szakmai beszámolót, pénzügyi elszámolást és számlakimutatást az Alapkezelő részére. Az elszámolás menetét és a szükséges dokumentumok körét a Pályázati és Elszámolási Szabályzat tartalmazza, mely a pályázók számára a pályázati kiírással együtt ismertté vált.

A támogatások elszámolási dokumentumainak vizsgálatát követően több esetben volt szükség hiánypótlásra. Amennyiben a támogatott az elszámolási kötelezettségének több felszólítás ellenére sem tesz eleget, vagy a részére átutalt támogatást nem rendeltetésszerűen – a támogatási célnak megfelelően – használta fel, akkor az Alapkezelő a támogatási összeg visszautalására szólítja fel a kedvezményezettet. 2011-ben a támogatások elszámoltatása alapján 1 esetben került sor visszakövetelésre.

Az Alapkezelő szűrőpróba szerűen helyszíni ellenőrzés keretében is megvizsgálja a támogatási cél tényleges megvalósulását, a pénzügyi elszámolás alapjául szolgáló dokumentumok, nyilvántartások valóságát, szabályszerűségét.

A helyszíni ellenőrzés általános céljai

- a BGA tv. szellemisége megvalósulásának ellenőrzése a támogatott pályázatok lebonyolításának megtekintése során;
- a támogatási szerződésekben foglaltak megvalósulásának szakmai-pénzügyi ellenőrzése;
- az ellenőrzés segítő-tájékoztató jellege, tekintettel a megváltozott alapkezelői elvárásokra, szükség szerinti tanácsadással;
- a nyílt pályázati ügyrend alkalmazásával kapcsolatos esetleges problémák, típushibák felmérése;
- tapasztalatgyűjtés a kiemelt projektek esetén (oktatás-nevelés, magyar-magyar kapcsolattartás).

Az ellenőrzést nehezítette, hogy az Alapkezelő megalakulása után elsődleges feladat volt a nyílt pályázati rendszer beindítása és az oktatási-nevelési támogatás nyújtásának új alapokra helyezése.

Ezért a helyszíni ellenőrzések 2011 július-augusztus hónapokban kezdődtek meg, amikor a nyári szabadságok miatt nehézségekbe ütköztek.

2011 szeptemberétől az Alapkezelő szervezeti átalakulása, a rendelkezésre álló személyi állomány létszáma és a szerződéskötéssel, elszámoltatással járó nagy mennyiségű teendő nem tette lehetővé a nyáron elindított további helyszíni szemlék folytatását.

A fenti nehézségek ellenére a 2010. évi 2 ellenőrzéssel szemben összesen 49 pályázati ellenőrzést sikerült elvégezni, vagyis egyértelműen megállapítható, hogy heti intenzitással megtörtént egy-egy támogatási ügy átvilágítása, ellenőrzése, utánkövetése.

A jogelőd Szülőföld Alap 2010. évi tevékenységének ellenőrzése kapcsán az Állami Számvevőszék javasolta a Szülőföld Alapból nyújtott támogatások felhasználásának ellenőrzését, és a monitoring rendszer kialakítását.

Az előzőekből látható, hogy az Alapkezelő a támogatások ellenőrzésére nagyobb hangsúlyt fektetett, és az Alapból nyújtott támogatások hosszú távú hasznosulására irányuló monitoring vizsgálat lefolytatása érdekében 2011 decemberétől önálló monitoring ellenőrzési osztály kezdte meg a működését.

Az osztály feladata a támogatáskezelés belső eljárásrendjének ellenőrzése, a támogatások (pályázatok, egyedi kérelmek) szabályszerű felhasználásának rendszeres, eseti vagy folyamatkövető ellenőrzése.

5. Az Alap működésének ellenőrzése

Az Alap az államháztartási törvény előírása alapján könyvvizsgálati ellenőrzésre kötelezett. Az Alapnál a könyvvizsgálati ellenőrzést – az Állami Számvevőszék elnökének javaslata alapján megbízott – K-E-S Audit Kft. végezte.

Véleményük szerint az Alap 2011. évi beszámolója a számviteli törvényben foglaltak, és az általános számviteli elvek szerint készült el, a beszámoló az Alap 2011. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

Azonban a szervezet hatékonyabb és áttekinthetőbb működését biztosító javaslatokat fogalmaztak meg, melyek egyrészt ügyrendi kérdésekre, másrészt az ellenőrzési tevékenység tevékenységi körére, a belső ellenőrzés tevékenységének növelésére, valamint a támogatási formákra elkülönített források arányának felülvizsgálatára, egyes támogatási elemek normatizálására vonatkoznak.

Az Állami Számvevőszék 2012. március 5. és május 31. között a 2011. évi zárszámadás ellenőrzésének keretében ellenőrizte a Bethlen Gábor Alap 2011. évi tevékenységének szabályszerűségét. Az ellenőrzés megállapításait, javaslatait a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről szóló Állami Számvevőszéki jelentés fogja tartalmazni.